

**Стихотворението
за загиващия в
хлорната мъгла град
доналяло масло в
огъня, подпален от
„Квартално събрание“**

Русенският „Динозавър“ изхвърля Георги Константинов от Партията

Нели ПИГУЛЕВА

Винаги с удоволствие идвам в Русе, това е градът, който много харесвам заради специфичното му излъчване и заради хората, които разбират моята поезия. Това призна поетът Георги Константинов преди дни, когато приключи новата му среща с русенската четяща публика, състояла се в Регионална библиотека „Любен Каравелов“ като част от маратона събития, посветени на 125-годишния юбилей на културния институт. Георги Константинов дойде в Русе отново, за да сподели с русенци най-новата си книга, излязла неотдавна в плодливото издателство „Хермес“. „Човек за споделяне“ е заглавието на стилно оформеното томче, а под него авторът е извел лаконично пояснение: „Необикновени случки в моя обикновен живот“.

Макар и същата вечер, когато поетът бе посрещнат в библиотеката, в Русе да имаше още няколко културни събития, във фоайето на втория етаж се събраха немалко почитатели на неговата поезия. Очевидно любовитни да чуят автора на стихове, превърнали се в любими песни, или просто на **стихотворни откровения - истини, за които мнозина са си мислили**

но не са били в състояние да ги оформят на глас, още по-малко в метафори и рими. Творчеството, а и самата личност на Георги Константинов са познати на русенци от по-младото поколение, което помни колко достъпен в разговора и директен и честен в общуването си е той. Точно с това беше известен и се харесваше на търсачите на поезия в Русе преди две-три десетилетия, когато в града всяка есен долиташе един рейд столични писатели. Това беше лъчът творци, известен под гръмкото лого „Класа

работна, напред!“ и определял от организаторите като ятото „профсъюзни писатели“, които обикаляха страната и се срещаша с провинциалните читатели. С тази група пристигаха ярки имена от съвременната тогава българска литература, сред които звънящият като струна лирик Дамян Дамянов, морякът-белетрист Никола Радев, Салис Таджер, Богдан Гюгински и много други. Отново всяка година, само че през пролетта, държавата обхождаха друга мощна група писатели, предимно белетристи, които обаче бяха известни като „военните писатели“ - тях ги събираше Военното издателство, а в градове и села хората ги посрещаша с радост, без много-много да се задълбочават в идеологически подтекст и насоченост на рейда. Събитието си беше събитие - „живи писатели“ идваха на крака при хората и това беше достатъчен повод за добри емоции.

Днес Георги Константинов е председател на българския ПЕН-център, който е създаден през 1926 г., а далечният предшественик на Константинов е не друг, а проф. Иван Шишманов. Константинов е и главен редактор на литературното списание „Пламък“, което в последните години мъчително се бори да оцелее в литературните пространства. Автор е на повече от 30 книги с лирика, детска поезия, сатира.

Именно като сатира - при това далеч не безобидна, а напротив - злостна и антипартийна, възприема и критиката, и властта, **двете стихотворения, предизвикали една от най-сериозните бури**

в живота на писателя. Годината е 1988, месецът е март. В единствения тогава столичен вестник за литература „Литературен фронт“ е пуб-

ликувано стихотворението на Георги Константинов „Квартално събрание“. Това е времето, когато в Съветския съюз кипи с пълна сила „перестройката“, а в България вече се усеща желание за промяна. И в „Квартално събрание“ поетът съобщава - напълно в духа на критичните настроения тогава -

**Ораторът
на гласност пак ни учи,
но своето аз
зад думите е скрил,
защото той
дори за своето куче
широк апартамент е по-**

строил...
„Евтим Евтимов, който беше главен редактор на „Литературен фронт“, беше освободен незабавно. Стихотворението беше само капката в пълната чаша - преди това вестникът беше публикувал и някои други текстове с остра критика към „застойното“ време“, припомня си днес Константинов. Но преди да се разбушува този скандал, друго негово стихотворение е отпечатано през 1987 година в авторитетното списание „Септември“ и вече е показало недвусмислените шрихи от биографията на поета, които го сочат като човек със съвест. А както е добре известно, точно това качество не е от най-толерананите от тоталитарната власт, а май и от съвременните й наследници.

Става дума за стихотворението „Динозавърт“.
Познавах доста русенци, от които знаех за проблема с хлорните обгазявания, а и аз самият при идванията си в града не само научавах кошмарни подробности за химическия геноцид, но и сам вдишвах отровите, разказва Георги Константинов. Не смятам себе си нито за дисидент, нито за някакъв отчаян смелчак, честно казано, дори избягвам да се връщам към спомените за онова време, не

искам да се връщам в онзи тежък въздух, изпълнен с административна демагогия, казва поетът. Но така съм устроен - **не мога да премълчавам това, което тревожи и мен, и хората около мен**

физически чувствам несправедливостта и намирам за напълно естествено да реагирам срещу нея, добавя той.

Затова той не смята за героична постъпка своето стихотворение „Динозавърт“. И не я афишира. Впрочем, сигурна съм, че не са толкова много русенците, които знаят за това стихотворение. През 1995 година то излезе в малка книжка, събрала стихове на Георги Константинов, определени като „сатирична поезия“. Заглавието е „На изток от рая“, а рисунките в малкото томче са на големия български карикатурист Тодор Цонев. Не е много ясно защо някои от стихотворенията са влезли под общия знаменател „сатира“, тъй като голяма част са си чиста ангажирана лирика. Едно от тези стихотворения е и русенският „Динозавърт“.

Ето го:

ДИНОЗАВЪРТ
**На отсрещния бряг,
към небето
димящ дула издигнала,
тържествува безбрежно
голямата химия.
И по жълти трев,
по безмълвни бървета
и каменни здания
пак мъглата върви
като сив динозавър.**

**Глухо кашля градът.
Не отваря прозореца в ста-**

**та.
Деградира градът.
От любов
абортира отчаяно.
Не в далечен Бофал,
не на полюса,
не на екватора -
тук**

**човеците влизат по-често
в болница,
отколкото в театъра.
И вместо за нова играчка,
и вместо за шарена книж-**

**ка,
тук
децата понякога плачат
за истинска своя въздиш-**

ка...
**Колко пъти в небесната
бездна
уж прощално
мъглата се вие -
динозавърт не изчезва.**

**Сякаш чака
да изчезнем ние.**
Всъщност, оказа се, че аз съм един от първите, които на глас заговориха за драмата на Русе, казва сега Георги Константинов. Стихотворението излезе с цензурирана част, това много ме засегна - чувствах се твърде съпричастен с трагедията, в която живеяха русенци, и съвестта ми не ми позволяваше да премълчавам това, което знам, обяснява авторът. Затова той публикувал стихотворението и на първа страница в „Литературен фронт“. Някъде по това време вече се създава Общественият комитет за защита на Русе. „И властимащите решиха, че съм член на Комитета. Какъвто аз не бях. Аз просто изразявах своето омерзение от това, че не се обръща внимание на драмата на русенци. И това стана причина да ме обсъждат на заседание на политбюро на БКП на 28 март 1988 година, заедно с другата причина - моето „Квартално събрание“. Бяха ми се събрали няколко греха, които партията нямаше как да подмине“, спомня си поетът.

„Никога не съм възприемал себе си като дисидент - напротив, до този скандален случай неведнъж съм бил избран в разни престижни ръководства, имах добра редакторска работа и прилична заплата. Бях на път

да стана трайна номенклатурна ценност. Но някак неочаквано за висшите администратори /но не и за мен/ се появила в печатта онези мои сатирични стихотворения“, размишлява Георги Константинов. Чух много строги думи по мой адрес, не искам да си спомням за тези времена, нито пък да заемам позата на герой в тази жалка пиеса, казва той.

На заседанието на партийното политбюро има реплики по негов адрес като „...непрекъснато се говори Константинов, та Константинов, даровит, а той самият държи нож или кама и я забива където не му е работа, вместо да провежда партийната линия...“. А Тодор Живков накрая отсича:

Цялата сволоч трябва да се махне, за да не трови младото поколение!

И поетът е изключен от партията.

Днес известният поет е преминал на „прозаична предавка“. Тя дори не е и чисто прозаична. Просто бърза да сподели много от миговете, които е преживял през годините - паметни срещи, пътувания по целия свят, невероятни истории, които са му се случвали в Афганистан и във Ватикана, в Дакари, в Константинопол и в Казанлък, в Париж, където заедно с Найден Вълчев са дирили хотела, в който е починал Захари Стоянов, и в казашкото село Въошенское, където българинът води дълги разговори с автора на „Тихият Дон“ Михаил Шолохов и с първия човек, летял в Космоса, Юрий Гагарин... Вече подготвям втора книга със споменна проза, признава Константинов, който през декември ще навърши 70 години. И добавя: „За мен листопадът на живота ми са моите бъдещи изписани страници. И все пак, едно есенно дърво не очаква да му се случи кой знае какво...“.